

Fábián Gyula–Kokoly Zsolt

ÖSSZEFOGLALÁS A ROMÁNIAI MAGYAR JOGÁSZOK KUTATÁSAIRÓL (1990–2005)

1. Bevezető

Tudomásunk szerint átfogó tudománytörténeti tanulmány a romániai magyar jogi kutatások 1989 utáni fejlődéséről mindeddig nem látott napvilágot, ezért válik szükségessé a jogtudomány területén elért kutatómunkák összefoglalója.¹

A Sapientia-Kutatási Programok Intézete ugyan már korábban tervbe vette a 2001-ben indított *12 év. Összefoglaló tudományok az erdélyi magyar tudományos kutatások 1990-2001 közötti eredményeiről* című tudománytörténeti sorozatban a jogi kutatások feldolgozását, de a felkért előadó, dr. Kerekes Jenő (akit a jogi és közgazdaságtudományi kutatások összefoglalására hívtak fel), időhiány miatt azonban akkor csak a közgazdaságtudományi kutatások összefoglalóját tudta elkészíteni. A 2001-ben megrendezett *Van-e magyar tudomány Erdélyben* című kerekasztal megbeszélésen azonban kifejtette, hogy a jog szektoruk jónál rosszabb helyzetben van és volt az 1990-2001 közötti periódusban, mint a közgazdaságtudomány.²

Figyelembe véve a fentieket, valamint azt is, hogy az erdélyi magyar jogtudományi kutatások terén is – ha jóval későbbben is mint a többi diszciplína esetében– egyre dinamikusabban fejlődési tendenciát és több számottevő eredményt mutathatunk fel, úgy döntöttünk, hogy kísérle-

tet teszünk a tudományágban zajló kutatások feltérképezésére.³ Mivel a jogtudományi kutatások a szélesebb közönség számára kevésbé mediatisáltak és legtöbb esetben egy-egy, a közéletben is szerepet vállaló jogász nevéhez kapcsolódnak, fontosnak ítéljük a nyilvánosság elé tárni az egyetemek oktatói, gyakorló jogászok által folytatott kutatói tevékenységet és felmutatott eredményeiket.

A kutatásban alkalmazott módszertan

Mivel Kerekes Jenőnek a már említett rövid szóbeli összefoglalóját kivéve nincs tudomásunk a témában megjelent más műről, konferencián elhangzott előadásról/hozzászólásról vagy sajtóban megjelent cikkről, úgy döntöttünk, hogy a kutatók személyes megkeresése által, valamint az erdélyi magyar közélet meghatározó kutatási intézményei, szakmai műhelyei, az oktatási központokban zajló folyamat felmérése által próbáljuk összeállítani azt a személyi- és adatbázist, amely a romániai magyar jogtudományi kutatások definíció alapján a tanulmány tárgykörét képezi.

Kezdetől fogva le kell szögeznünk, hogy nem tekintettük kizáró elvnek a csak magyar nyelven való publikálást, oktatást, és nem is korlátoztuk csak az Erdélyben zajló kutatásokra. A tudományágra, illetve a Romániában zajló jogi

1 A tanulmány a Sapientia Kutatási Programok Intézetének tudománytörténeti összefoglalójára kiírt pályázatra készült. Az adatgyűjtést 2005. szeptemberében lezártuk, így tanulmányunk az eddig az időpontig megjelent munkák és szakmai tevékenységek összefoglalóját nyújtja.

2 Hozzászólása, valamint az általa felvázolt rövid szóbeli összefoglalót a jogtudományi kutatásokról ld. a konferencia jegyzőkönyveiben (*12 év. Összefoglaló tudományok az erdélyi magyar tudományos kutatások 1990-2001 közötti eredményeiről*. III. kötet, Kolozsvár 2002, Scientia Kiadó)

3 Ezúton szeretnénk a kutatásban nyújtott segítségéért köszönetet mondani Balogh Andrásnak, Bányai Józsefnek, Borboly Melindának, Kerekes Jenőnek, Lupan Ernőnek, Mádly Zoltánnak, Tolnay Lajosnak és Veress Emődnek.

oktatásra jellemző speciális okok miatt így a kutatók személyi regiszterébe azokat is belefoglaltuk, akik román nyelven publikáltak, oktattak, vagy a Kárpátokon túl fejtették ki tevékenységüket. Valószínűleg nem kell különösebb magyarázatot fűznünk ehhez a döntéshez, lévén Romániában a jogtudomány, a joggyakorlat és a jogi oktatás nyelve szinte kizárólag román, a magyar nyelven való publikálás, nyilvánosság fóruma pedig rendkívül korlátozott. Ezért nem kívántuk a kutatást oly módon sem leszűkíteni, hogy csak olyan kutató munkásságát tanulmányozzuk, aki önálló megjelent kötettel rendelkezik.

Tanulmányunkban igyekeztünk monografikus igényrel felmérni az 1990-2005 között fenálló egyetemi oktatási keretben, egyéni kutatómunka, szakmai fórumok, esetleg diákműhelyek keretén belül született eredményeket, publikációkat (ezért is csatolunk tanulmányunkhoz válogatott bibliográfiát a vizsgált időszak tudományos termeléséből).

Szeretnénk jelezni, hogy a tárgykörben folyó kutatást nem tekintjük teljesen lezártnak, elsődleges célunk ugyanis most a tudományág Erdélyben észlelhető általános jellemzőinek felmérése volt, árnyaltabb elemzések, összevetések csak ezután képzelhetőek el. A csatolt publikációs lista a szerzőkön kívül álló okok miatt esetenként kiegészítésre, esetleg módosításra szorulhat.

Fontosnak tartjuk – a tudománytörténeti sorozat más kutatóihoz hasonlóan – tanulmányunk végeztével a felmerült legfontosabb kérdéseket, esetleges további kutatási szempontokat, javaslatokat problémakatalógus formájában összefoglalni.

2. Az 1990 utáni jogtudomány fejlődése

2.1. Az intézményes háttér áttekintése

Az 1989 decemberében bekövetkezett fordulat után az erdélyi magyar kutatás kialakulása vagy meggyökereszése egyes diszciplínákban még váratott magára, így a jogtudományi kutatások is megkésve kezdődtek újra, magyar nyelvű tanulmányok kis számban készültek. A késede-

lem legfőbb oka a szűk intézményi keret. A romániai magyar jogi kutatásra igen károsan hatott a magyar nyelvű jogi oktatás felszámolása. Ennek következtében a magyar nemzetiségű jogászok egyre inkább háttérbe szorultak, a magyar nyelvű kutatás gyakorlatilag megszűnt. Kutatói munkát a jogtudományok területén a felsőoktatási intézmények oktatói és a kutatói intézményekben tevékenykedő kutatók végeztek, ám könyvek, tanulmányaik azonban szinte kizárólag csak román nyelven jelentek-jelentettek meg. Ez szintén rendkívül gátlón hatott a tudományág magyar nyelvű működésére.

Az 1989-ben történt rendszerváltás után sem oldódott meg a magyar nyelvű jogi oktatás problémája. Romániában jelenleg sem működik önálló magyar jogi kar,⁴ sajnálatos módon magyar tagozat indítását sem engedélyezték. Az utóbbi években az egyik legfontosabb elért eredmény, hogy a Babeş-Bolyai Tudományegyetem jogi karán a kisebbségi diákok elkülönített helyekre felvételizhetnek, így több magyar diák számára nyílik lehetőség állami egyetemen jogi diplomát szerezni. Továbbá néhány tantárgyat magyarul hallgathatnak a diákok, többek között román-magyar jogi terminológiát, nemzetközi és európai jogot, valamint kiegészítő tantárgyak hosszú sorát, mint politikatudomány, szociológia, filozófia stb.

A jogtudományi képzés szempontjából az első fontos évszámot az 1991-es év jelenti. Ekkor döntött úgy a Királyhágómenti Református Egyházkerület Igazgatótanácsa, hogy az 1991/92-es tanévtől nappali tagozatot indít a Nagyvárad Sulyok István Református Főiskolán, mely szervezetileg – a Vallásügyi Államtitkárság által kibocsátott 4805/1991-es számú átirat alapján – a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet keretében működik. Így az 1991/92-es tanévtől beindult a vallásánár-jogtudomány szak, 25 hallgatóval. Az oktatók között megemlíthetjük Dr. Szabó Pál Endrét, Dr. Balogh Andrást, Dr. Lupán Ernőt, Dr. Király Ernőt, később Dr. Mócsy T. Lászlót, Dr. Sipos Istvánt, Dr. Kerekes Jenőt, Varga Attilát és Horváth Attilát. Sajnos az 1994/95-ös tanévre a jogi kar működését az Országos Akkreditációs Bizottság már nem hagyta jóvá. A jogász diákok érdekében a Főis-

4 Kivételt képez a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Jogtudományi Kara, a Sapientia-Erdélyi Magyar Tudományegyetem Csíkszeredai Gazdasági- és Humántudományi Karai, illetve (1994-ig) a Nagyvárad Sulyok István Református Főiskola.

kola annyit tehetett, hogy segítette átiratkozásukat román nyelvű magánegyetemekre és kisebb anyagi támogatást nyújtott nekik tanulmányaik folytatásához (a diákoknak egy évi tandíjnak megfelelő összeget biztosítottak)⁵.

Szintén fontos évszám a romániai magyar jogtudomány fejlődésében az 1992-es év, ekkor alakították meg ugyanis a kolozsvári jogászhallgatók a Jurátus Kör, a Kolozsvári Magyar Diákszövetség szakosztályaként. Az alapító tagok (-Bányai József, Fábíán Gyula, Adorján Erzsébet, Kun Orsolya, Barbara Adriana, Bärnuțiu Georgeta, Bánhegyesi Hajnal, Ötvös Patrícia, Czeiczler Beatrix, Gulyás László) a román nyelvvel párhuzamos anyanyelvű oktatást hiányolva, a magyar jogi szaknyelv elsajátítását tűzve ki célul, hetente beszélgetéseket szerveztek a KMDSZ akkori székhelyén. Az említett beszélgetéseken, gyűléseken különböző jogi témakörökből választott esettanulmányokat vitattak meg. Az alapító tagokból váltak azok a későbbi egyetemi oktatók vagy kutatók, akik jelentősen hozzájárultak a romániai magyar jogtudományi kutatás kialakulásához.

Ugyanilyen fontos évszám 1998, amikor a kolozsvári Babeș-Bolyai Tudományegyetem Szenátusa engedélyezte, hogy az egyetem Jogtudományi Kara a magyar kisebbséghez tartozó jelentkezőknek a felvételi vizsgán elkülönített helyeket (50 helyet) tartson fenn. Ez a lehetőség azóta is biztosítéka a magyar nemzetiségű jogászok folyamatos utánpótlásának.

A magyar anyanyelvű jogi ismeretekkel (is) rendelkező végzettek számát emeli remélhetőleg a Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetemen indított közgazdászképzés. 1999-től ugyanis, az erdélyi magyar magánegyetem csikszeredai karán a tanulmányi program jelentős részét képezik a jogi szaktantárgyak (kereskedelmi gazdasági és versenyjog).

Szintén a Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetemhez kapcsolódik a romániai magyar jogtudomány fejlődésének egy újabb fontos dátuma: 2001-ben a Sapientia Alapítvány – Kutatási Programok Intézete keretén belül megalakult a Mikó Imre Jog- és Közgazdaságtudományi Szakkollégium, amely immár – a Jurátus Kör-től eltérően – a magyar jogász (és közgazdász) elitképzést tűzte ki célul. Másod- és harmadéves

hallgatói felvételi vizsga és tanulmányi átlaguk függvényében nyerhettek felvételt.

A legutóbbi évek eredményei között újabb jelentős dátum 2003, a Romániai Magyar Jogászok Egyesületének megalakulása. Ez utóbbi társaság 2004-től kezdődően vállalta a 2003-tól kezdődően megjelentetett Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny kiadását, amely mindmáig a magyar nyelvű jogi tárgyú kutatások legfőbb fóruma. A Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny létrejötté számos fiatal kutatónak biztosított publikálási lehetőséget. A szerzők között egyaránt találunk egyetemi hallgatót, doktoranduszt és kutatót, szakterületükön elismert kutatókat, valamint a magyarországi partnerintézmények oktatóit. A lap kettős feladata: a romániai magyar jogtudomány megalapozása és a gyakorló jogászok munkájának segítése.

A magyar nyelvű jogi oktatástól kezdetben elzárkózó kolozsvári Babeș-Bolyai Tudományegyetem több fontos lépést is tett a magyar nyelvű oktatás, kutatás megkönnyítése érdekében. Miután egyes szaktantárgyak magyar nyelvű oktatása lehetővé vált, a Kar 1999-ben a budapesti Pázmány Péter Katolikus Egyetemmel olyan együttműködési szerződést kötött, amely lehetővé tette a kettős diploma megszerzését. Tanulmányaik végeztével így több végzett magyar anyanyelvű diáknak lehetősége nyílt az anyaország jogi diplomáját is megszerezni.

Napjaink legfontosabb előrelépést azonban a BBTE 2005 októberétől indítandó magyar nyelvű mesterképző programja jelenti. Reményeink szerint a pécsi szakemberek bevonásával szervezett közösségi magánjogi mesterképző nemcsak a romániai magyar jogtudományi kutatások fellendülését, a tehetséges fiatalok számára biztosított intézményes keretet jelenti majd, hanem a magyar anyanyelvű oktatókat, kutatókat is képes összefogni és hatékony kutatói műhely kialakulását eredményezi.

2.2. Az 1990 utáni jogtudományi alap kutatások

2.2.1. Magánjog

Demény Pál 1990 után megjelenő publikációi fontos lépésnek számítanak a magyar nyelvű jogtudományi kutatás megújulásában. Demény Pál elsősorban a **telekkönyvi jog** kutatója volt.

5 A Főiskola nyilvántartása szerint mintegy hatvanan Kolozsvárra kerültek, mások Szegeden fejezték be tanulmányaikat.

Az 1993-1995 időszakban több magyar és román nyelvű tanulmánya jelent meg, az 1993-ban publikált *Telekkönyvi jog* (Demény 1993a) című kötetét az újræledő jogi szakirodalom hírnöké-ként tartották számon. Kötete átfogó ismertetést nyújt a telekkönyv intézményének minden lényeges kérdéséről, még ugyanebben az évben kiadták román nyelven is. Szintén a telekkönyvi joghoz kapcsolódik az az 1995-ben kiadott telekkönyvi rendtartást elemző tanulmánya, amely a gyakorlat számára nélkülözhetetlen segédeszközt jelentett.

A **polgárjog** Románia-szerte elismert szakértője Florian Emese, a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Jogtudományi Karának docense. Kutatási területe 1996 óta a **családjog** és **polgári perrendtartás**, az előbbi szakterületen szerezte meg 1997-ben a jogtudományok doktora címet. Önálló kötetei mellett (Florian 1996, Florian 2003) a témában tanulmányai jelentek meg többek között a *Studia Universitatis Babeş-Bolyai – Iurisprudentia* és a *Dreptul* szakfolyóiratokban, ezek közül megemlíthetjük az örökbe-fogadás új jogi helyzetéről szóló elemzését (Florian 1998b). A családjog mellett – amelynek a BBTE Jogtudományi Karán címzetes előadója – publikált polgári perrendtartással foglalkozó szakcikket (Florian 1998a) és önálló kötetet is (Florian 1997). Legújabb kötete, a 2003-ban napvilágot látott *Dreptul familiei (Családjog)* (Florian 2003), alapkiadványnak számít, és mind egyetemi hallgatók mind gyakorló jogászok körében egyaránt használatos.

Kocsis József 1992-1994 között bírói tisztséget töltött be (Bukarestben, illetve Tordán), 1995 óta a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem oktatója, valamint a Román Akadémia kolozsvári fiókjának kutatója. Kutatási területe a **szellemi alkotások joga** és **polgári jog**. 2003-tól a jogtudományok doktora. A doktori felkészülés során kutatói ösztöndíjjal 1997-ben, 2000, 2001 és 2002-ben a Paris XII és a Paris II egyetemeken a román törvénykezés és a közösségi törvénykezés kompatibilizálását tanulmányozta. 1993-ban Hágában az emberi jogok védelme és a nemzeti jogrendszerek közötti összefüggéseket kutatta. Polgári jogi kutatásai során leginkább a kötelmi jog és a szerződések egyes kérdéseit elemezte (Kocsis 1999a, Kocsis 1999b). Tanulmányai jelent meg a szellemi tulajdonjog aktuális problémáiról.

Lupán Ernő a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Jogtudományi Karának nyugalmazott oktatója, jelenleg ugyanott doktorandusokat irányít, illetve a Dimitrie Cantemir Keresztény Egyetemen tanít. Oktatói és kutatói pályája alatt **polgári joggal**, **agrárjoggal**, **szövetkezeti joggal** és **környezetvédelmi joggal** foglalkozott. Az 1990-2005 periódusban számos, főként polgári jogi és környezetvédelmi jogi szakkönyvei és tanulmányai jelentek meg.

Polgári jogi kutatásai során főként a polgári jog általános része, valamint a polgári jogviszony alanyainak témaköre foglalkoztatta. A jogi személy tárgykörén belül tanulmányozta a jogi személy létrehozásának (Lupan 2001, ill. Lupan 2000), átszervezésének (Lupan 2000) feltételeit. Számos szakkönyvben, egyetemi tankönyvben, szakfolyóiratok megjelent tanulmányban dolgozta fel az említett kérdéskört, ezek közül egyik legfontosabb a 2003-ban megjelent (Lupan 2003a). Emellett dologi és kötelmi joggal is foglalkozott (Lupan 2003b), valamint elemzett örökösödési joggal kapcsolatos problémákat is (Lupan 1995).

Polgári jogi kutatásai mellett a **környezetvédelmi jog** is szakterületévé vált. Romániában az elsők között tanulmányozta ezt a szakterületet, környezetvédelmi jogi témájú szakkönyveket közölt gyakorló jogászok és egyetemi hallgatók számára, illetve környezetvédelmi jogi szótárt állított össze (Lupan 1997b). Ilyen tárgyú tankönyveiben, jogi szakcikkeiben főként az ökológiai kár, a környezetvédelmi jogi felelősség, a szennyeződésmentes környezethez való jog kérdéskörét elemezte (Lupan-Minea-Marga 1997a). Romániában elsőként javasolta (Lupan 2002a) a felelősség intézményének bevezetését, illetve környezetszennyezés által okozott károk esetében a kártalanítás kötelező érvényűvé való kiterjesztését.

Lupan Ernő 1990 óta rendelkezik doktorátusvezetői joggal. Jelenlegi magyar anyanyelvű tanítványai közül Sztranyiczki Szilárdot említhetjük meg, akivel közös tanulmányai is megjelentek a polgári jog tárgyköréből (Lupan-Sztranyiczki 1998).

Sztranyiczki Szilárd a Kolozs Megyei Kataszteri, Geodéziai és Kartográfiai Hivatal igazgatója. 1998 óta a Babeş-Bolyai Tudományegyetem doktorandusza, a (javasolt) doktori disszertáció címe

– amelyet még a 2005-ös év folyamán fog megvédeni – *Ingatlannyilvántartás Romániában*.

Kutatási területe a polgári jog és az agrárjog. Jogász diplomája mellett topográfiai képesítést is szerzett.

2000-ben a 2000. évi 1. törvény hatályba lépése után egy, a fent említett törvényt népszerűsítő irodát vezetett Budapesten. Az információs iroda céljai között szerepelt a 2000. évi 1. törvény ismertetése és népszerűsítése a külföldi lakhelyű román állampolgárok körében. Ebben a periódusban Sztranyicki Szilárdnak számos **földtulajdonjogi** (a romániai ingatlannyilvántartás elméleti és gyakorlati kérdéseit elemző) és **agrárjogi** szakcikke jelent meg szakfolyóiratokban (Sztranyicki 2003a, Sztranyicki 2003b, Sztranyicki 2003c) román nyelven, valamint a romániai és a külföldi sajtóban, immár magyar nyelvre lefordítva vagy magyar nyelven átdolgozott formában A romániai folyóiratok közül többek között a Krónikában (Sztranyicki 2000), Szabadságban (Sztranyicki 2000), valamint az Erdélyi Gazdában jelentek meg publikációi (Sztranyicki 2000d, Sztranyicki 2000e, Sztranyicki 2000f). Ebben az időszakban munkássága, publikációi és felvilágosító kampánya körülbelül 3000 állampolgár földvisszaigénylési kérését segítette elő.

A pályakezdő jogászok és kutatók közül Fekete Emőke, Menyhárt Gabriella és Tibád Tekla (Tibád 2004) publikált a polgár/ és a **kereskedelmi jog** aktuális kérdéseit elemző tanulmányokat. A két előbbi fiatal kutató tanulmányaiban a polgári és kereskedelmi jog olyan aktuális kérdéseivel foglalkozik, mint az elektronikus aláírás (Menyhárt 2003), elektronikus szerződéskötés, elektronikus választott bírászkodás (Fekete 2003, Fekete 2004)

Sipos István (1949-2004) a kereskedelmi jog szakértője volt, szűkebb kutatási területébe pedig a **fuvarjog** tartozott. A kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Jogtudományi Karának docense, valamint a Bogdan Vodă magánegyetem Jogtudományi Karának dékánja volt.

Mielőtt azonban rátérnénk szakmai tevékenysége ismertetésére, szeretnénk pár szót szólni közösségépítő tevékenységéről, Sipos Istvánban ugyanis az újraéledő erdélyi magyar nyelvű jogtudományi kutatások egyik kulcsembereket veszítették el 2004 januárjában. Ő ugya-

nis mind egyetemi oktatóként, mind egyéni kutatóként lelkes előmozdítója volt az Erdélyben komoly hagyománynak örvendő magyar jogászképzés és jogtudományi kutatás feltámasztásának és kibővítésének. Egyetemi oktatóként hozzájárult a magyarországi partner intézményekkel, társkarokkal való együttműködés megerősítéséhez. Jórészt az ő fáradozásainak is köszönhető, hogy a budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara által szervezett Nyári Egyetemeken rendszeresen és szervezett formában részt vehettek a kolozsvári magyar joghallgatók is, illetve az is, hogy együttműködési megállapodás jött létre az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem, valamint a fent említett magyarországi felsőoktatási intézmény és a kolozsvári Bogdan Vodă magánegyetem között. Elkötelezett tanárként rendkívül hatékony szakmai kapcsolatot létesített a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karával is – ahol meghívottként többször is előadást tartott –, ennek és valószínűleg nem utolsósorban személyes befolyásának is köszönhető, hogy az évenként megrendezett Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia Állam- és Jogtudományi Szakosztályának az elbíráló bizottságban pécsi szakemberek is részt vettek.

Oktatóként a kereskedelmi jog, fuvarjog, román-magyar jogi terminológia⁶ előadója volt, szűkebb szakterületének pedig a **nemzetközi kereskedelmi jogot** és a fuvarjogot választotta volt, ez utóbbinak nemzetközi szinten elismert és megbecsült szaktekintélye, magyar nyelvterületen pedig egyik úttörője volt.

Számos tanulmányt közölt romániai és magyarországi szakfolyóiratokban, fuvarjogi kutatásairól kötete (Sipos 2002) is jelent meg. A fuvarjog elméleti (Sipos 2000) és gyakorlati (Sipos 2003a) kérdéseit egyaránt elemezte. Kutatásai kiterjedtek a fuvarjog szinte összes területére, de talán mégis a vasutakon történő fuvarozási szerződéssel kapcsolatos problémák foglalkoztatták a leginkább. Több tanulmányában feldolgozta a fuvarozási szerződés címzettjének jogi helyzetével kapcsolatos elméleteket, új elméletet is sikerült kidolgoznia (Sipos 2003b). Foglalkoztatta a fuvarjognak a jogtudományokban elfoglalt helye, a fuvarjog nemzetközi

6 Tervezte egy román-magyar jogi szakszótár megszerkesztését és kiadását is, ezt sajnos korai halála akadályozta meg.

magánjogi aspektusai, illetve a fuvarjognak az európai uniós jogharmonizációval kapcsolatos kérdései. Kutatási eredményeit két kötetbe szándékozott összefoglalni. Sajnos ebből a nagy lélegzetű, összefoglaló munkából halála előtt csak egy kötetet sikerült megjelentetnie

Korai halála megakadályozta egy valódi iskola kinevelésében, pedig 2000 után ígéretes műhely kezdett kialakulni körülötte, kereskedelmi és fuvarjogi kutatásaiba ugyanis volt tanítványai, valamint lánya, Sipos Dóra is bekapcsolódott. Közös kutatási pályázatok⁷, társszerzőként jegyzett publikációk (Sipos-Deák 2003, Sipos-Sipos 2003, Sipos-Menyhárt 2003) segítségével próbálta tanítványait a tudományos kutatásba bevezetni.

2.2.2. Közjog

Közjogi kutatások meglátásunk szerint nagyobb mennyiségben láttak napvilágot, mint a magánjoghoz kapcsolódó írások, és jóval nagyobb az aránya a magyar nyelven közölt munkáknak is. Ennek nyilván több körülményre is visszavezethető. Varga Attila, a a szakterület egyik ismert kutatója úgy véli, hogy a helyi magyar tudományosság szempontjából szerencsés körülménynek tekinthető, hogy az alkotmányjogban nincs olyan nagy eltérés a román és magyar jogi nyelv között, mint a polgári jogban. Jobban fedik egymást a különböző fogalmak, megnevezések.

Először az **EU-jog, nemzetközi közjog, kisebbségi jog** tárgykörébe tartozó munkákat tárgyaljuk.

A szakterület ismert kutatója Fábrián Gyula, a Kolozs megyei ügyészség ügyésze és a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Jogtudományi Karának adjunktusa. Az általa oktatott szaktantárgyak közé az európai jogot és a nemzetközi közjog tartozik.

Kutatási preferenciáinak kialakulásában fontos szerepet játszott a bécsi egyetemen Herder-ösztöndíjasként töltött 1995-1996-ös tanév (amikor **európai jogot, emberi jogokat és nemzetközi közjogot** tanulmányozott), illetve a bécsi „Ludwig Boltzmann Institut für Menschenrechte” ösztöndíjasaként 1997-ben és 1998-ban eltöltött időszak (ekkor kezdi a kisebbségi jog is foglalkoztatni). A témában való elmélyülést több tanulmányút és szakmai továbbképzés segítette elő, és így 2001-től a nemzetközi és az európai jog

doktora címet is elnyerte. 2002-től kezdődően, a kolozsvári BBTE Jogtudományi Karának főállású oktatójaként, magyar nyelven oktathatta szaktárgyait, így a diákok nemzetközi-jogot és európai-jogot hallgathattak magyar nyelven.

Román, magyar és német nyelvű tanulmányait közlik a Dreptul, Studia Universitatis Babeş-Bolyai-Seria Iurisprudentia, Europa Ethnica, Pandectele Române, Erdélyi Múzeum, Kisebbségkutatás, Európai jog, Minorities Research, Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny című szakfolyóiratok.

Az EU-jognak szentelt kutatói tevékenysége során leginkább az az Európai Bíróság intézményével foglalkozott, 2002-ben monográfiája jelent meg *Curtea de Justiție Europeană. Instanță de judecată supranațională* (Az Európai Bíróság. Nemzetek feletti bíróság) címmel (Fábrián 2002a)

2004-ben újabb kötete jelent meg *Drept instituțional comunitar* (Közösségi intézményjog) címmel (Fábrián 2004b). Ebben a művében tárgyalja többek között az európai integráció történetét, a közösségi és Uniós jog alapelveit és forrásait, az Uniós állampolgárság intézményét, a közös kül- és biztonsági politikát, A szerző szándéka az közösségi intézmények részletes bemutatása volt, és természetesen ebben a kötetben is hangsúlyos szerepet kapott az Európai Bíróság ismertetése.

Fábrián Gyula mellett Fórika Éva is a rendszeresen magyarul is publikáló romániai magyar jogászok közé tartozik.

Fórika Éva gyakorló ügyvéd (Temesvári Ügyvédi Kamara) és a 2002/2003-as tanévtől óraadó egyetemi tanárként a Temesvári Nyugati Tudományegyetem oktatója, az európai jog és *acquis communautaire* szakon előadó (School for High Comparative European Studies – SISEC). A 2000-2004 közötti kormányzati időszakban a Temesvári Helyi Önkormányzat képviselői tisztjét töltötte be, 1999-től a Centrul de Resurse Juridice (az Open Society Foundation-Románia által létrehozott alapítvány) igazgatótanácsának tagja.

Számos konferencián, szeminárium sorozaton vett részt, 1998-ban, kutatói ösztöndíjjal, a Pázmány Péter Katolikus Tudományegyetemen nyílt lehetősége a nemzetközi jog szakterületén elmélyülni.

⁷ 2003-ban például együtt pályázott a Sapientia-EMTE adjunktusával, Józson Mónikával *A romániai társasági jog fejlődése az EU csatlakozási folyamat tükrében* címet viselő külső kutatási programmal.

2004-től a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskolájának Phd hallgatója.

Fő kutatási területe a közösségi jog, ebben a tárgyban publikál több tanulmányt (Fórika 2000, 2002), de kutatói tevékenysége során kisebbségi joggal is foglalkozott – leginkább az Európai Unióban felmerülő kisebbségvédelmi kérdéseket elemezte (Fórika 2004a, 2004b), de tanulmányaiban kitért az Európai Unió és az államok viszonyára, valamint a nemzeti szuverenitás és az európai integráció kérdéskörére.

Az Európai Közösség és Unió Alapdokumentumai (Documente de bază ale Comunității și Uniunii Europene) fordítócsoportjának tagja volt.

Az Európajoggal foglalkozó szakemberek közé tartozik Józson Mónika is, a Sapientia-Erdélyi Magyar Tudományegyetem Gazdaság- és Humántudományi Karának adjunktusa, valamint a Temesvári Nyugati Tudományegyetem vendégtanára (Európai Összehasonlító Tanulmányok szakon). Kolozsvári egyetemi tanulmányai befolyezése után több posztgraduális képzésben vett részt amszterdami, bázeli és hamburgi felsőoktatási intézményben, majd 2004-ben doktori fokozatot nyert a bukaresti Közgazdaságtudományi Akadémián.

Az 1993-1998 időszakban a szebeni Lucian Blaga Tudományegyetem Jogi Karán tevékenykedett okatóként, az 1999-2000-es időszakban a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Sepsiszentgyörgyi Közigazgatási Főiskolájának is meghívott vendégtanára volt..

Jelenleg okatóként a Sapientia- Erdélyi Magyar Tudományegyetem Gazdaság- és Humántudományi Karán a kereskedelmi jog, Európajog, polgári jog, nemzetközi kereskedelmi jog területén belül, a Temesvári Nyugati Tudományegyetemen az Európai Unió versenypolitikája, valamint a Románia és az Európai Unió joganyaga tantárgyakat oktatja.

1993 és 2005 között számos külföldi kutatási programban vett részt jogász szakértőként, tudományos konferenciákon pedig felkért előadóként

A nemzetközi közjogot választotta kutatási területének a pályakezdő, fiatal kutatók közül Tibori Szabó Kinga is, aki 2003 júniusában szerzett jogi diplomát a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Jogtudományi karán, majd a rákövetkező 2003-

2004-es tanévben mesteri tanulmányokat folytatott a hollandiai Utrecht Tudományegyetemen.

A 2002-2004 periódusban több szakmai képzésben vett részt hollandiai és németországi egyetemeken. 2005 februárjától egyetemi gyakornoki beosztásban a nemzetközi közjog előadásokat szeminarizálta, ugyanazon év júniusától jogi tanácsadó Románia Parlamentje Szenátusának Jogi Bizottságánál. Munkaköre a nemzetközi és európai joggal kapcsolatos törvénytervezetek véleményezése. Nemzetközi közjogi tárgyú tanulmányai magyar és román nyelven jelentek meg (Tibori Szabó 2005a, 2005b).

A **kisebbségi jogi** írások közül megemlíthetjük a 2003-ban Fábíán Gyula Ötvös Patríciával közösen megjelentetett kétkötetes forrásmunkáját (Fábíán-Ötvös 2003), amelyben a kisebbségek sajátos jogainak meghatározására és bemutatására vállalkozik, röviden kitérve ezeknek az egyes európai államokban való elismertségére. A négy nyelven (román, magyar, német, angol) mellékelt nemzetközi kisebbségvédelmi szerződések nemcsak a szakmabeliek számára nyújtanak fogódzót, hanem mindenkinek, akinek a köznap életben szüksége lehet e jogok ismeretére. Az egyetemi jogászképzésben a könyv tankönyv szerepet tölt be. Az erdélyi magyar jogtudomány szempontjából talán a könyv utolsó része a legrelevánsabb, hiszen a romániai kisebbségek helyzetét veszi számba.

Ötvös Patricia, a kötet társszerzője szintén a BBTE Jogtudományi Karának végzettje, aki később a Michael Peacock Alapítvány ösztöndíjasaként a londoni egyetemen Masters of Law fokozatot szerzett 1999-ben. Az 1997-1998-as tanévben a BBTE vendégtanáraként az **Emberi Jogok Európában** című kurzus előadója volt.

A kisebbségi jog körébe tartozó írásokat publikált Varga Attila is. Varga Attila 1990 óta vesz részt az RMDSZ parlamenti képviselőjeként Románia Parlamentjének munkálataiban.⁸ Okatóként a BBTE Politika-, Közigazgatás- és Kommunikációtudományi Karának szatmárnémeti és sepsiszentgyörgyi közigazgatás szakán tanít **alkotmányjogot** (ez utóbbi szaktárgyból írja doktori dolgozatát is a Bukaresti Tudományegyetemen). 2002-ben kisebbségi jogi tárgyú írásait kötetbe szerkesztve adta közzé (Varga 2002). Írásaiban a kisebbségi jog olyan vetületeit tárgyalta, mint a kisebbségi törvények szerepe, a

8 Mint ilyen, nem elhanyagolandó honatyi tevékenységgel rendelkezik, de erre most nem térünk ki.

kulturális autonómia, a nyelvi jogok szabályozása (Varga 2004a, 2005), de foglalkozott az erdélyi magyar közösséget közelebbről is érintő és élének foglalkoztató státustörvénnyel, a kettős állampolgárság kérdésével, ennek magyar-román és magyar-magyar véleménykülönbségeivel (Varga 1999, 2002c)

A szakterület másik ismert kutatója Veress Emőd, aki jelenleg a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Jogtudományi, illetve Közgazdaságtudományi és Üzletvezetési Karán, valamint a Sapientia-Erdélyi Magyar Tudományegyetem Gazdaság- és Humántudományi Karán tanít. Oktatási és kutatási szakterületei: **közigazgatási jog, alkotmányjog, pénzügyi igazgatás, gazdasági és kereskedelmi jog**. Több szakkönyv és tanulmány szerzője, számos projektben jogász szakértőként vett részt. A Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny felelős szerkesztője, a Romániai Magyar Jogászok Egyesületének tagja.

Még diákként fordult érdeklődése az alkotmányjog iránt, így már az Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia Jogi szakosztályában jelentkezett ilyen irányú dolgozataival. Később ugyanebben a témában, illetve közigazgatási jogból szakkönyvei és tanulmányai jelentek meg romániai és magyarországi szakfolyóiratokban, nemcsak magyar és román, hanem idegen nyelven is.

Ő maga kutatási területként a **közigazgatási jogot** (ezen belül érdeklődési területei: a végrehajtó hatalom a hatalmi ágak rendszerében, a központi közigazgatás, a vertikális hatalommegosztás, közigazgatási bíráskodás, az európai integráció közigazgatási jogi kérdései), valamint a **gazdasági közjogot** emeli ki (ezen belül érdeklődési területei: állam és gazdaság viszonya a privatizációt követően, az állami gazdasági intervenció jogi keretei, a volt szocialista országok gazdasági közjoga, pénzügyi jog, adóigazgatás, a köztulajdon hasznosítása, közigazgatási szerződések, az állam által a gazdaság meghatározott szektorai felett gyakorolt felügyelet)

Leginkább a helyi közigazgatással kapcsolatos problémákkal foglalkozott: számos munkájában a helyi közigazgatási törvényt illetve ennek problematikáját tárgyalta. Behatóan tanulmányozta a prefektus és az alpolgármester intézményét (Veress 2002 és 2005). Foglalkozott a közigazgatási bíráskodással, a köztulajdonnal és jogi rendszerével (Veress), valamint a regionális fejlesztés problematikájával is (Veress 2003a, Veress 2003d). Alkotmányjogi kutatásai alkalmával is legfő-

képpen az aktuális romániai problémákat taglalta, de jelentek meg az alkotmányjog történetével foglalkozó írásai is (Veress tanulmány9, 3). Szakkönyveiben, tanulmányaiban főként a román parlament szerkezetével, az alkotmánybíráskodással és a kormánnyal kapcsolatos kérdéseket elemezte (Veress 2002d, Veress 2001d).

A kereskedelmi jog oktatói tevékenysége révén vált szakterületévé; 2004-ben egy, a jogász és közgazdászképzésben, valamint a kereskedelem jogi és gazdasági gyakorlatban is használható egyetemi jegyzetet publikált (Veress 2005c, Veress 2004a).

A jog gyakorlata számára hasznos fogódzót jelent a pénzügyi jog tárgykörében összeállított jogszabálytára, amely az RMDSZ kiadásában jelent meg.

Szintén leginkább az alkotmányjog és közigazgatási jog területéről származó írásaival jelentkezik Balogh András. Balogh András a Román Tudományos Akadémia nyugalmazott kutatója, illetve a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. Az 1990-es években tanított a Nagyvárad Sulyok István Református Főiskolán. Ő rendszeresen jelentkezik az erdélyi sajtóban (Szabadság, Génius, Fírka) ilyen tárgyú ismeretterjesztő, tudománynépszerűsítő írásaival, illetve segédkönyveket, egyetemi jegyzetet is megjelentetett az 1990-es évek elején (Balogh 1992a, Balogh 1992b, illetve Balogh 1990).

A **munkajog, szövetkezeti jog és társadalombiztosítási jog** kutatója Vallasek Magdolna Márta, a Kolozsvári Magyar Színház jogtanácsosa, egyben a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Közgazdaságtudományi- és Üzletvezetési, illetve a Politika-, Közigazgatás és Kommunikációtudományi Karának másodállású oktatója. 2003-tól Phd. hallgató a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán.

Veress Emődhöz hasonlóan kutatói tevékenységét egyetemi hallgatóként, az Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia Állam- és Jogtudományi Szakosztályában kezdte, több dolgozata is díjban részesült.

Fő kutatási területe a munkajog és a társadalombiztosítási jog. Tanulmányaiban főként a román munkajog és a társadalombiztosítási jog aktuális problémáival foglalkozott: a munkatörvénykönyv módosítási tervezetét és a román nyugdíjrendszerrel kapcsolatosan felmerülő kérdéseket elemezte.

Szövetkezeti joggal is foglalkozik (Vallasek 2005a, 2003c), 2002-től a Romániai Magyar Közgazdász Társaság (RMKT) kereteiben működő interdiszciplináris jellegű Szövetkezeti Kutatócsoport munkatársa.

A **büntetőjog-büntető perrendtartás** tudományterület jelenleg Erdélyben talán túlzottan kevés magyar szakember érdeklődését képezi. A büntetőjogi és a büntető perrendtartási kutatások terén tudomásunk szerint Fábián Gyulán kívül, a pályakezdő jogász Portik Imre publikált ilyen tárgyban (Portik 2003).

Fábián Gyula Kolozs megyei ügyészi munkája révén is kötődik a témához. (Fábián-Sergiu 2001a, 2001b). *Az őrizetbevétel és az előzetes letartóztatás a Büntetőeljárás Törvénykönyv 2003-as módosításai után* címmel a Romániai Magyar Jogtudományi Közönyben megjelent cikke (Fábián 2004a) a büntetőjog tárgykörébe tartozó, sajnos elenyészően kevés, magyar nyelvű írás közé tartozik.

Jelenleg **kriminalisztikával** sem foglalkozik kutató. A tudományág kiváló művelője volt Mócsy László professzor, aki a kriminalisztika oktatását a Bolyai Tudományegyetemen kezdte meg, majd az egyetem felszámolása után az igazságügyminisztériumban dolgozott és megszervezte Kolozsvárott a Megyeközi Kriminálisztikai Szakértői Laboratóriumot. A laboratóriumból való nyugdíjazása után 1993-tól a Nagyvárad Sulyok István Református Főiskolán oktatott, majd 1995-ben a kolozsvári BBTE újságíró szakos diákjainak is alkalma nyílt előadni. Az általa művelt kriminalisztika szakterületéről a Jurátus Körben adott elő több alkalommal is.

Jogtörténeti vagy tudománytörténeti munkáról nincs tudomásunk, a romániai magyar jogi oktatás, a Ferenc József, majd később a Bolyai, ill. Babeş-Bolyai Tudományegyetem Jogtudományi kara történetét Kerekes Jenő érintette néhány cikkében. (Kerekes 1999), egy tanulmányát pedig Veress Emőd is a magyar nyelvű romániai jogi oktatásnak szentelte. (Veress 2004b)

2.3. Szakmai csoportosulások, műhelyek

Más tudományterületekhez, illetve a rokon diszciplínákhoz hasonlóan a jogtudományi kutatások újjáélesztésére is, már az 1990-es évek elején, a magyar akadémiai élet felpártolását vállaló **Erdélyi Múzeum-Egyesület** vállalkozott, amely hamarosan újjászervezte az intézmény keretein

belül gazdag hagyományokkal rendelkező jogtudományi kutatásokat, a megalakult IV. Közgazdaság-, Jog- és Társadalomtudományi Szakosztály keretében, olyan elismert kutatók részvételével, mint Kerekes Jenő, Balogh András, Mócsy T. László és Demény Pál. Valójában az EME Jog- és Közgazdaságtudományi Szakosztályának újjászervezése neki köszönhető. Az 1991-es újjászervezés után a szakosztály titkári tisztségét is vállalta. 1998-ban már a IV. szakosztályon belül a joghallgatók egy csoportjának kezdeményezésére jogtudományi részleg alakult Somló Bódog néven, ez azonban nem bizonyult életképesnek és csakhamar feloszlott. Az EME IV. szakosztálya keretén belül azonban a jogtudományi részlegnek sohasem sikerült igazán megerősödni, így napjainkban az EME keretén belül rendszeres jogtudományi kutatás nem folyik. Mindazonáltal a részleg nem működésképtelen, a 2003-ban és 2004-ben megrendezett *Tudomány Napján* Vallasek Magdolna (az EME országos választmányának tagja) előadást tartott, 2003-ban pedig a regionalizmust interdiszciplináris szempontból tárgyaló konferenciára került sor, ahol jogászok, joghallgatók is képviseltették magukat. 2001-ben az EME tudományos füzeteiben, az *Erdélyi Múzeum*-ban megjelent Fábián Gyula egyik tanulmánya (Fábián 2001a).

2003-ban került sor a **Romániai Magyar Jogászok Egyesületének** megalakítására, ifj. Hajdu Gábor elnöksége alatt. A Romániai Magyar Jogászok Egyesületének elsődleges céljai között szerepel a romániai magyar jogászok együttműködésének az elősegítése. Ugyanakkor fontosnak tartják a jogászok szabadságának, szakmai státusának a megvédését. Központi szerepet foglal el a különböző programok, projektek kezdeményezése, szervezése. Szintén fontosnak tartják a romániai magyar kisebbséggel kapcsolatosan felmerülő jogi problémák megoldásának szorgalmazását, kivitelezését, valamint prioritásként kezelik a segítségnyújtást a magyar jogi szaknyelv elsajátításához.

A Romániai Magyar Jogászok Egyesülete szervezeti keretet biztosít a romániai magyar jogászoknak és hiánypótló szervezet a jogi szakterületen.

További célok:

- Továbbtanulási lehetőségek feltérképezése és ezek ismertetése a romániai magyar jogászok számára

- A fent említett személyek támogatása kutatási tevékenységükben, a továbbtanulásban és a szakmai fejlődésben
- Tematikus konferenciák, szemináriumok, képzések szervezése
- Adatbázis elkészítése
- Különböző jogi kérdésekben álláspont kialakítás, újság cikkek megjelentetése, véleményezés
- Tanulmányok írása
- Kutatási programok elindítása és támogatása
- A szükséges pénzalapok felkutatása egy jogi könyvtár létrehozásához
- Szakkönyvek, jogi folyóiratok megjelentetése
- A romániai magyar jogászok adatbázisának a létrehozása
- A romániai magyar kisebbség szervezeteinek támogatása sajátos jogi problémákban
- A potenciális munkahelyek feltérképezése, adatbázis készítése a romániai magyar jogászok számára
- A tagok jogi képviselője az országos vagy külföldi szervek előtt
- Hazai és külföldi hasonló célú szervezetekkel való együttműködés

Első rendezvényüket az erdélyi magyar jogászhallgatóknak szervezett páltinişi találkozó és konferencia jelentette, ahova több mint 20 harmad- illetve negyedéves joghallgató kapott meghívást. A tervek szerint ezeket a magyar nemzetiségű leendő jogászokat nemcsak tanácsokkal, hanem gyakorlati lehetőségek felkínálásával is segíti az egyesület. Az egyesület megalakulása óta több szakmai fórumot, konferenciát is szervezett, így 2004 májusában Székelyudvarhelyen *A tulajdonviszonyok az Európai Unióban és Romániában* címmel majd 2005. májusában Buşteni-ben *Az igazságszolgáltatás reformja Romániában és az Európai Unióban* címmel. Ez utóbbi rendezvényen részt vett a Magyar Köztársaság igazságügyi minisztere. Az Egyesület társadalmi fontossága nemcsak jelenlétükben merül ki, tagjai ugyanis gyakorlati tapasztalattal rendelkeznek, így tevékenységük sem csak a képzésre terjed ki, hanem feltérképezik azokat a konkrét helyeket is, ahová a végzősök benyújthatják pályázataikat.

2004 februárjában megalakult Kolozsvárott az **Erdélyi Magyar Jogászok Társasága** (Societatea juriştilor maghiari din Transilvania) is, elnö-

ke Máté András Levente és tagjai között ügyvédeket, közjegyzőket és jogtanácsosokat számlál. A tagok kéthetente kerekasztal-megbeszéléseket tartanak, eddig már több romániai és magyarországi rendezvényen vettek részt meghívottként, így 2004-ben a Romániai Magyar Jogászok Egyesülete által szervezett buşteni-i konferencián, valamint a Magyar Jogászegylet *A magyar jogásztársadalom feladata, kihívásai az Európai Unióhoz történő csatlakozás kapcsán* című Debrecenben megrendezett konferenciáján. Az erdélyi magyar jogászok társaságának szándékában áll a közeljövőben hasonló témájú konferenciát szervezni. 2005-ben részt vettek a május 20-22 között Balatonfüreden megrendezett VII. Magyar jogászgűlésen. Az Egyesület fő célkitűzései az erdélyi magyar jogászok érdek- és jogvédelme, az erdélyi magyar jogászélet kialakítása és fejlesztése, a jogi ismeretek népszerűsítése, illetve a jogtudományokon belül a tudományos kutatómunka ösztönzése és támogatása.

A **Sapientia – Kutatási Programok Intézete** fennállása óta több kutató számára is lehetővé tette rendszeres kutatási tevékenységet. A KPI különböző (együttműködési, külső) kutatási programjaiban több jogi tárgyú program is szerepelt.⁹ Így 2004-ben Vallasek Magdolna *Régi új kihívás: a szövetkezetek jogi szabályozása és helye a társadalombiztosításban*, 2003-ban Varga Attila *A közigazgatási bíráskodás és a törvények alkotmányosságának ellenőrzése* című kutatási programjait tette lehetővé az Intézet. Szintén az együttműködési programok keretében került sor Balogh András *Az Európai Alkotmány hatása a román jogharmonizációra* című kutatási programjának finanszírozására 2003-ban. Az együttműködési programok keretében Sipos István és Józson Mónika *A romániai társasági jog fejlődése az EU csatlakozási folyamat tükrében* című kutatási programja élvezett támogatást 2003-ban.

A kutatás folyamán arra a megfontolásra jutottunk, hogy pár szóban érdemes bemutatnunk a joghallgatók szakmai csoportosulásait, műhelyeit is, ezek ugyanis a szakmai utánpótlás rendkívül fontos kérdésére világítanak rá és rendezvényeik is az 1990-es évek végétől rangos szakmai találkozókkal nötték ki magukat.

A **Jurátus Kör**t a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem hallgatói alapították 1993-

⁹ Ezeket részletesebben ld. a Sapientia Alapítvány – Kutatási Programok Intézete. Kolozsvár, Scientia Kiadó, illetve Sapientia Alapítvány – Kutatási Programok Intézete. Kolozsvár, Scientia Kiadó 2004 kiadványokban.

ban Jurátus Kör, és önmagát a Kolozsváron tanuló magyar anyanyelvű joghallgatók és fiatal gyakorló jogászok érdekképviseleti, érdekvédelmi szervezetekékn definiálja, amely megalakulása óta napjainkig legfőbb céljának tartja a magyar jogi szaknyelv ismertetését, terjesztését, elsajátítását, emellett fontosnak tekinti az extrakurrikuláris tanulmányi fejlődést, a hasonló jellegű bel- és külföldi szervezetekkel való kapcsolattartást, tapasztalatcserét, tanulmányi utak szervezését.

A már egyes kutatók esetében említett, nagyon gyakran egy komoly tudományos pálya kiindulópontjaként szolgáló **Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia Állam- és Jogtudományi Szakosztálya** évente sikerrel gyűjti össze a Romániában jogot hallgató magyar nemzetiségű hallgatókat. Értékelnünk kell ezt az alkalmat azért is, mert nemcsak nívós dolgozatok születnek a szakosztály keretén belül, hanem azért is, mert ez az évenkénti rendezvény alkalmat nyújt arra, hogy állami és akkreditált magánegyetemek, különböző egyetemei központokban tanuló hallgatók közös, magyar nyelvű szakmai rendezvényen mutassák be dolgozataikat, és kerüljön sor tartalmas szakmai megbeszélésre. Ha megvizsgáljuk az 1998-2004 között született dolgozatokat, láthatjuk, hogy a versenyzők között a kolozsvári Dimitrie Cantemir Keresztény Magánegyetem, a Temesvári Nyugati Egyetem és a Brassói Gheorghe Barițiu Egyetem hallgatói is részt vettek.

Az Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia Állam- és Jogtudományi Szakosztályának 1997-2004 közötti szintézisét a Reál- és humán tudományi ETKD Koordinátorcsoportja, 2005 adatai alapján a függelékben közöltük.

A diáktevékenység felkarolására, az elitképzés kialakítására való tekintettel A Sapientia Alapítvány-Kutatási Programok Intézete a 2001-2002-es tanévben létrehozta a **Mikó Imre Jog- és Közgazdaságtudományi Kollégiumot**, amelynek tagjai olyan másod- vagy harmadéves egyetemi hallgatók lehetnek, akik legalább ideiglenes működési engedéllyel rendelkező jog- és közgazdaságtudományi, business és európai tanulmányok szakon tanulnak. A szakkollégium keretén belül működésének első évében alkalmi előadások és egy műhelytábor, a második évben pedig irányított kutatási programok¹⁰ révén tör-

tént a hallgatók képzése. A költségvetési kerethiány a 2003-2004-es tanév második félévétől miatt az Intézetnek a szakkollégiumi programot nem állt módjában támogatni, 2004 októberétől működtetését – azonos felvételi kritériumok alapján – a Kolozsvári Egyetemi Intézet vette át.

A **Romániai Magyar Doktoranduszok és Fiatal Kutatók Szövetsége** a nyilvánosság egyik fórumaként szintén jó alkalmat szolgáltat a fiatal kutatóknak a kutatási eredményeik bemutatására. A RODOSZ társadalom- és humántudományi szakosztályának rendszeres előadói Vallasék Magdolna, Veress Emőd, Fekete Emőke, Fórika Éva és Portik Imre, elhangzott tanulmányaikat pedig a konferencia után a RODOSZ publikálta.

3. Összefoglaló

Ami a kutatói pályák, publikációs listák összegezők szembezők, az a jelen aktív kutatói generáció fiatal kora (az átlagéletkor 25-35 év közötti). Ez azt eredményezi, hogy dinamikus és mobilis, rendszerint külföldön is képzett, világnyelveken is publikáló kutatói közösséggel állunk szemben. Kevés azonban a doktori fokozattal rendelkező kutató (az általunk bemutatott kutatók közül mindössze öten rendelkeznek a jogtudományok doktora címmel) és mindössze Lupán Ernő rendelkezik doktorátusvezetői joggal. A többi kutató magyarországi (pécsi és miskolci) egyetemek PhD hallgatója.

Előfordul az is, hogy a szakemberhiány miatt megnövekedik az egy oktatóra eső oktatót tanítványok száma, amely gyakran az elmélyülés, a precíz kutatás kárára válik. Véleményünk szerint a Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetem keretén belül elképzelhető az a magyar-román kétnyelvűsége alapozott jogi alapképzés, amely a jelenlegi igényeknek legjobban megfelel.

Régóta fennálló probléma egy aktualizált román-magyar és magyar-román jogi szakszótár összeállítása és kiadása. Balogh András terjedelmes román-magyar és magyar-román jogi szótára anyagi okok miatt még nem láthatott napvilágot, Sipos Istvánt pedig, aki szintén dolgozott ilyen szakszótáron, váratlan halála akadályozta meg a szótár megjelentetésében.

¹⁰ Ezek közül megemlíthetjük a rokon diszciplínák hallgatóinak bekapcsolódását a jogi kutatásokba, így például a Szakkollégium két Európai Tanulmányok szakos hallgatója *A kisebbségben élő magyarok jogai Közép-Európában 1990 után* címmel folytatott kutatásokat.

Meglátásunk szerint az erdélyi magyar jogtudomány még mindig egy-egy kutató egyéni tevékenységén nyugszik, így ezért is nincs a jogtudomány minden részdiszciplínája lefedve (- Mócsy László halála óta nincs kriminalisztika szakértő, nincsen kutatója a jogtörténetnek). A szakemberhiány azt is megakadályozza, hogy szakmai viták, tudományos iskolák alakuljanak ki, és bizonytalanná válik a folyamatos utánpótlás kérdése is.

Megfigyelhetjük azt is, hogy a magánjoggal foglalkozó jogászok közül kevesebben publikáltak magyarul (Sipos István és a pályakezdő kutatók kivételével), míg a magyar nyelvű tanulmányok leginkább a kisebbségi jog, európai jog és alkotmányjog területén születtek. Ezt talán részben maga az erdélyi magyar közösség is befolyásolta, hiszen a szélesebb közönség folytonos érdeklődést mutat a közösségi és kisebbségi joggal kapcsolatos írások iránt, ezeket pedig nem csak szaklapokban, hanem olyan művelődési folyóiratokban is, mint a Korunk, Magyar Kisebbség, Provincia, Altera, Erdélyi Múzeum, stb. meg lehetett jelentetni. A fontosabb napilapok külön jogi tanácsadói rovatot, jogi mellékletet is publikálnak (itt megemlíthetjük a Szabadságban, a Krónika Jog-Ász című mellékletében, vagy a – már megszűnt – Romániai Magyar Szóban Deák Levente által szerkesztett anyagokat), ezek azonban nem nevezhetők kimondottan jogtudományi kutatásoknak, hiszen törvényismertetéssel, -magyarázattal és olvasói levelekkel foglalkoznak.

A Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny 2004-ben, második évfolyama megjelenésekor így summázta célkitűzéseit, amelyek, meglátásunk szerint híven tükrözik a romániai magyar jogtudomány jelenlegi törekvéseit, azokat az értékeket, amelyeket magáénak érez és fenn is kíván tartani: a romániai magyar jogászok közötti együttműködés fejlesztése; a romániai magyar jogi szaknyelv kialakítása, a kétnyelvű (román-magyar) magyar jogászképzés támogatása, a gyakorló jogászok számára segédeszköz biztosítása, illetve a román jogászokkal való együttműködés a partnerség és kollegialitás jegyében.

Válogatott bibliográfia

BALOGH András¹¹

- 1992a Alkotmányjog, Egyetemi jegyzet, a Sulyok István Református Főiskola sokszorosításában, Nagyvárad
 1992b Közigazgatási segédkönyv. Kolozsvár, RMDSZ kiadás
 1990 Tudod-e, mit tartalmaz a választási törvény? Kolozsvár, RMDSZ kiadás

DEMÉNY Pál

- 1993a Cărțile funciare. Cluj-Napoca, Clusium
 1993b Telekkönyvi jog. Bukarest, Kriterion
 1995 Legea cărților funciare nr 115/1938 (- comentată și adnotată). Cluj-Napoca, Cordial Lex

FÁBIÁN Gyula

- 1996 Primordialitatea dreptului Uniunii Europene față de dreptul național al statelor membre din perspectiva statelor care vor să adere la această uniune. *Dreptul*, 3/1996) Kolozsvár
 1999 Principalele noutăți aduse dreptului comunitar originar prin Tratatul de la Amsterdam. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Iurisprudentia*. XLIV, Kolozsvár
 2001a A kisebbségek jogérvényesítési fórumai. *Erdélyi Múzeum*, 3-4. sz. Kolozsvár
 2001b Die Umsetzung des Europäischen Rahmenübereinkommen zum Schutz nationaler Minderheiten in der rumänischen Rechtsordnung. *Europa Ethnica* 58. évfolyam, 3-4. sz. (Herbst) Braumüller Verlag, Bécs
 2002a Curtea de Justiție Europeană, instanță de judecată supranațională. București, Ed. Rosetti
 2002b Tratatul de la Nisa, un nou punct de cotitură în dinamica dezvoltării dreptului comunitar primar. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Iurisprudentia*, XLVII, 2-4/2002
 2002c Az identitáshoz való jog Romániában a lakosság-nyilvántartás tükrében. In: Kisebbségkutatás – Minorities Studies and Reviews, nr. 2/2002
 2003a A nizzai szerződés és az Európai Unió alapjogi kartája. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny*, 1/2003

11 Mivel Balogh András 1990 után folyamatosan publikált ez erdélyi magyar sajtóban, sajnos helyhiány miatt nem tudunk kitérni megjelent cikkeinek teljes jegyzékére.

- 2004a Az őrizetbevétel és az előzetes letartóztatás a Büntetőeljárás Törvénykönyv 2003-as módosításai után. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny*, 2. évf. 1.sz..11-21.
- 2004b Drept instituțional comunitar, Cluj-Napoca, Sfera juridică
- FÁBIÁN Gyula-VERESS Emőd
2003 Bazele constituționale ale integrării europene. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai-Jurisprudentia*, nr. 2/2003.
- FÁBIÁN Gyula – BOGDAN, Sergiu
2001a Intermedierea de valori imobiliare fără autorizație. Certificate de acționar. Noțiunea de „valori mobiliare”. Latura obiectivă a infracțiunii. *Pandactele române*, 3. sz.
2001b Infracțiunea prevăzută de art. 20 din Legea nr. 130/1999. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Jurisprudentia*, 2/2001, Kolozsvár
- FÁBIÁN Gyula –ÖTVÖS Patricia
2003 Kisebbségi jog, I-II. kötet. Kolozsvár, Komp. Press. Korunk Baráti Társaság
- FÁBIÁN Gyula-HALÁSZ István-MALYSHEVA, Natalia
2003 Környezetvédelmi jog Romániában, Szlovákiában és Ukrajnában. Budapest, MTA-Jogtudományi Intézet
- FEKETE Emőke
2003 Az elektronikus szerződés létrejötte. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny* 1 évf., 2. sz. 31-39.
2004 Az elektronikus választott bírósági eljárás jogi aspektusai. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny* 2 évf., 1. sz. 51-59.
- FLORIAN Emese
1996 Dreptul familiei. București, Lumina Lex
1997 Puterea lucrului judecat în materie civilă. București, All
1998a Puterea lucrului judecat. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai – Seria Jurisprudentia*, nr. 1-2. 79-99.
1998b Unele considerații asupra noului regim juridic al adopției. *Dreptul*, nr. 11. 8-18.
2000 Notă (I) la dec. Nr. 790/2000 a C. Ap. București s. IV. civ. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Seria Jurisprudentia*, 45, nr. 1. 67-70.
2003 Dreptul familiei. Cluj-Napoca, Limes
- FÓRIKA Éva
2000 A közösségi jog és az államok Alkotmányai. Románia esete, *Studii internaționale*, 5/2000 szám
- 2002 Nemzeti szuverenitás és/vagy európai integráció? – egy hosszútávú versenyről, melynek több, régi vagy új résztvevője van, s amelybe még többen szeretnének beszállni. In: *Suveranitate nationala si integrare europeana*, Polirom kiadó, Iasi, 2002, *Studii internationale*, 7/2002-es szám, valamint *Magyar Kisebbség*, 5/2003-es szám.
- 2004a Kisebbségi jogok – európai jog – az Integratio Alapítvány Fundamentum sorozatában
2004b Hitek és tévhitek: az Európai Unió és a kisebbségvédelem In: *Magyar Kisebbség* 2004/4
- KEREKES Jenő
1999a Egyetemi fokú jogász- és közgazdász képzés Erdélyben, In: 125 éves a kolozsvári egyetem. Kolozsvár, Komp-Press. 35-43.
1999b A Jog- és Közgazdaságtudományi Kar. In *A Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem 1945-1959. Bolyai Egyetem Barátainak Egyesülete. Bolyai Egyetemért Alapítvány*. Budapest. 157-168.
- KOCSIS József – MUREȘAN Mircea
1995 *Drept civil. Succesiuni. Privire sintetică*. Editura Cordial Lex, Cluj-Napoca
1996 *Praxis. Drept civil, Succesiuni*. Editura Cordial Lex, Cluj-Napoca
- KOCSIS József
2002 Considerations in Regard to the Romanian Copyright law In „Copyright and Consequences” (Chapter 10), Lee Becker- T. Vlad (koord.), Hampton Press Inc.,
2000 Sistemul sancționator al daunelor cominatorii In *Studia Universitatis Babeș-Bolyai seria Jurisprudentia* nr. 1
1992 Unele aspecte teoretice și practice privind eroarea de drept. *Dreptul* 8.
1998a Retransmiterea prin cablu în lumina Legii nr. 8/1996. *Fiat Justitia* 1.
1998b Unele considerații referitoare la arvună și convenția accesorie la arvună. *Dreptul* 12.
1998c Inexistență sau neconstituționalitate In *Dreptul* 4.
1999a Executarea silită în natură a obligațiilor de a face. *Revista Română de Drept Comercial*, nr. 3. 95-102.
1999b Excepția de neexecutare, sancțiune a neîndeplinirii obligațiilor civile contractuale. *Dreptul* 4.

- 2000 Unele considerații privind regimul sancționator al daunelor cominatorii. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Seria Iurisprudentia 1.*
- KOKOLY Zsolt
 2005 Az adóügyi pereskedés néhány vitatott kérdéséről Románia 2003-ban módosított Alkotmánya tükrében *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny 3 évf., 1. sz. 47-53.*
- LUPAN, Ernest – PREDAN Georgeta
 2004 Natura juridică a actelor emise în aplicarea Legii fondului funciar nr.18/1991 (Natura juridică a deciziilor comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor), *Analele Universității din Oradea, Fascicula Drept, Anul XI. 9-22*
- 2002 Natura juridică a actelor emise în aplicarea legii fondului funciar nr.18/1991. Natura juridică a hotărârilor comisiei locale, *Analele Universității din Oradea, Fascicula Drept, Anul X, 9-23.*
- LUPAN, Ernest – FRENȚIU, Gabriela Cristina
 1998, Poate avea testamentul olograf semnat de martori valoarea unui contract, *Fiat Justiția, nr.2. p.139-143.*
- LUPAN, Ernest – SZTRANYICZKI Szilárd
 1998 Cu privire la regimul juridic al terenurilor aferente casei de locuit, anexelor gospodărești, curții și grădinii în fostele zone cooperativizate, *Analele Universității din Oradea, Seria Drept, Anul VI. 35-40.*
- LUPAN, Ernest – TROFIMOV, Igor
 1998 Răspunderea de dreptul mediului, *Fiat Justiția, nr. 1. 207-217*
- LUPAN, Ernest – ANTAL Mihály
 1997 Probleme privind reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole în contextul reglementărilor privitoare la cartea funciară, *Analele Universității din Oradea, Seria Drept, Anul V. 14-28.*
- LUPAN, Ernest – SABĂU-POP, Ioan
 1997 Particularități ale stabilirii dreptului de proprietate în favoarea moștenitorilor potrivit art.8 și 12 din Legea nr.18/1991, *Curentul Juridic, nr.2. 44-57.*
- LUPAN, Ernest – SABĂU-POP, Ioan
 1997 Unele aspecte privind limitele dreptului de proprietate, *Curentul Juridic, nr.1. 19-30.*
- LUPAN, Ernest – MINEA, Mircea Ștefan – MARGA, Amalia
 1997 Dreptul mediului, Partea specială, *Tratat elementar II. București, Editura Lumina Lex*
- LUPAN, Ernest – POPESCU, Dan Andrei – MARGA, Amalia
 1996 Drept civil român. Subiectele raportului juridic civil. Cluj-Napoca, Editura Argonaut
- LUPAN, Ernest – SABĂU-POP, Ioan
 1995 Cu privire la aplicabilitatea și efectele juridice în timp ale unor acte normative succesive în materia dobândirii dreptului de proprietate. *Pro Iure, Târgu Mureș, nr.2. 5-38.*
- LUPAN, Ernest – SABĂU-POP, Ioan
 1995 Unele considerații în legătură cu dobândirea dreptului de proprietate în temeiul Legii fondului funciar, în *Revista cercului juridic băănățean nr. 3. 32-44.*
- LUPAN, Ernest – SABĂU-POP, Ioan
 1995 Considerații teoretice și practice privind aplicarea Legii fondului funciar, în *Pro Iure – Târgu Mureș nr. L. 29-52.*
- LUPAN, Ernest – POPESCU, Dan Andrei – MARGA, Amalia
 1994 Drept civil. Persoana juridică, Editura Lumina Lex, București
- LUPAN, Ernest – POPESCU, Dan Andrei
 1993 Drept civil. Persoana fizică. Editura Lumina Lex, București
- LUPAN, Ernest – RĂCHITĂ, Mihaela – POPESCU, Dan Andrei
 1992 Drept civil. Teoria generală. Universitatea româno-arabă
- LUPAN, Ernest – LEICU, Corina
 1991 Cu privire la efectele actelor juridice nule și anulabile, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Iurisprudentia. 79-83.*
- LUPAN, Ernest
 2004 Evaluarea poluării mediului și determinarea mărimii prejudiciului ecologic, *Analele Universității din Oradea, Fascicula Drept, anul XII, 2004. 9-16*
- 2004 Constituția și mediul, *Culegere de studii, Editura Universității „Petru Maior”, Târgu Mureș*
- 2003 Dreptul la un mediu sănătos în legislația românească, *Curentul Juridic nr. 3-4*
- 2003 Observații pe marginea prevederilor Legii nr.137/1995 privitoare la răspunderea juridică, *Fiat Justiția, Cluj-Napoca, nr.1-2*

- 2003 Cu privire la noțiunea juridică a prejudiciului ecologic, în Dreptul nr. 3. 77-89.
- 2003 Introducere în dreptul civil, Editura Argonaut, Cluj-Napoca
- 2003 Accesul la informație și la justiție în probleme de mediu, Dreptul nr.9. 115-121.
- 2003 Limitele exercitării dreptului, de proprietate funciară și protecția juridică a terenurilor agricole. Curentul Juridic, Târgu Mureș, nr.1-2. 58-75.
- 2003 Răspunderea civilă, Editura Accent, Cluj-Napoca
- 2003 Cu privire la noțiunea juridică a prejudiciului ecologic, Dreptul, nr.3. 77-89.
- 2003 Dreptul la indemnizație al deținătorului factorului de mediu poluat, Pentru o teorie generală a statului și dreptului, Editura Arvin Press, Cluj-Napoca. 219-227.
- 2003 Finanțarea protecției mediului, Revista de drept comercial, nr.1, 2003. 27-35
- 2002 Protecția mediului și dreptul. In Mediul-cercetare, protecție și gestiune, Presa Universitară Clujeană,
2002. Ernest Lupan, Impactul drum-mediu și protecția mediului, Fiat Justiția, 1-2. p.37-47.
- 2002 Ernest Lupan, Societățile civile și protecția mediului, Curentul juridic, 3-4. p.19-25.
- 2002 Noțiunea juridică a poluatorului mediului, Curentul Juridic, 1-2. 82-87
- 2001 Cu privire la modurile de înființare a persoanelor juridice (II), Fiat Justiția, 1-2, 123-128.
- 2001 Dreptul mediului, Editura Lumina Lex, București
- 2001 Ernest Lupan, Dreptul la un mediu sănătos 1 ru^urr^ijis legislației actuale, Analele Universității din Oradea, Fascicula Drept, anul IX, Editura Universității din Oradea. 17-30.
- 2000 Constituirea asociațiilor și fundațiilor, persoane juridice, în lumina actualelor - irecjjLerne n_r a r i, Fiat Justitia, nr.2., 95-105.
- 2000 Unele probleme privind reorganizarea persoanei juridice, Revista de drept comercial, r.r.-i, L~.~". T̂p7?l-6 6~)
- 2000 Cu privire la modurile de înființare a persoanelor juridice (I), Fiat Justiția, nr. 1
- 2000 Drept civil. Persoana juridică. București, Lumina Lex
- 1999 Introducere în dreptul civil. Argonaut, Cluj-Napoca,
- 1999 O problemă privind răspunderea;:,r.:iiră obiectivă în dreptul mediului, Analele Universității din Oradea, Seria Drept, Anul VII,. 23-26.
- 1999 Transformarea persoanei juridice de drept privat, Analele Universității din Oradea, Seria Drept, Anul VII. 27-39.
- 1999 Fundația între lege și realitate, Fiat Justiția, nr.1. 109-124.
- 1999 Drept civil. Persoana fizică. București, Editura Lumina Lex
- 1998 Sancțiunile de drept civil, Analele Universității din Oradea, Seria Drept, Anul VI. 7-24.
- 1998 Un cod civil pentru vremuri moderne, Curentul Juridic, nr.1. 7-15.
- 1998 Percepția mediului, Editura Argonaut, Cluj-Napoca.
- 1997 Raporturile juridice de protecția mediului de viață al populației, Dreptul, nr.12. 8-15.
- 1997 Sistemul organizatoric al protecției mediului, Revista de drept public, nr. 1-2. 76-81.
- 1997 Garanțiile exercitării dreptului la un mediu sănătos, Fiat Justiția, nr. 1. 65-73.
- 1997 Proteguirea dreptului la un mediu sănătos, Dreptul nr.5. 8-17.
- 1997 Dicționar de protecția mediului. București, Editura Lumina Lex
- 1997 Eliberarea acordului și autorizației de mediu – măsură de prevenire a poluării mediului (II), Revista de drept comercial, nr.6. 39-49.
- 1997 Eliberarea acordului și autorizației de mediu – măsură de prevenire a poluării mediului (I), Revista de drept comercial, nr.5. 47-58.
- 1996 Considerații privind instrumentele protecției mediului, Analele Universității din Oradea, Seria Drept, Anul IV. 5-12.
- 1996 Dreptul mediului. Partea generală, Tratat elementar I. București, Editura Lumina Lex
- 1996 Drept civil. Partea generală, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, Cluj-Napoca
- 1996 Cu privire la capacitatea de a fi titular al dreptului de proprietate, în Fiat Justiția nr. 1. 37-51.

- 1995 Din nou despre dreptul la un mediu sănătos, *Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Iurisprudentia*, nr. 1-2. 129-140.
- 1995 Dreptul mediului, *Universitatea creştină „Dimitrie Cantemir”, Cluj-Napoca*
- 1995 Cu privire la modurile de constituire a persoanelor juridice, *Pro Iure, Târgu Mureş*, nr.2. 54-78.
- 1995 Spre o nouă reglementare a statutului persoanelor juridice, în *Studii de drept – Universitatea de Vest Timişoara*, nr. 1. 202-208.
- 1995 Consacrarea caracterului obiectiv al răspunderii juridice pentru poluarea mediului, în *Analele Universităţii din Oradea, Seria Drept, Anul III*. 82-92.
- 1994 Reevaluarea principiilor dreptului civil român. *Dreptul* nr. 5-6. 83-93
- 1993 Dreptul la un mediu nepoluat, *Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Iurisprudentia*, nr. 1. 49-70
- 1993 Dreptul mediului, *Editura Lumina Lex, Bucureşti*
- 1993 Dreptul mediului, *Note de curs, Cluj-Napoca*
- 1991 Unele consideraţii privind protecţia mediului înconjurător prin mijloace de drept civil, *Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Iurisprudentia*, nr. 2. 53-76
- 1991 Situaţia juridică a animalelor, *Dreptul* nr.10-11. 42-47.
- 1990 Földtulajdonjog rendezés Romániában. *Jogtudományi Közlöny, Budapest*
- 1990 Statutul legal actual al cooperăţiei româneşti, *Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Iurisprudentia*, nr.2..44-62.
- 1990 Asociaţiile şi statul. *Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Iurisprudentia*, nr. 1. 44-54
- 1990 Cu privire la dreptul real asupra terenurilor agricole deţinute de persoane fizice, *Studia Universitatis Babeş-Bolyai*, nr. 1. 67-76.
- MENYHÁRT Gabriella
 2003 Az elektronikus aláírás szabályozása a román jogrendszerben. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny* 1 évf., 1. sz. 53-57.
- MENYHÁRT Gabriella – SIPOS István
 2003 Corelaţia dintre caracterul sinalagmatic şi real al contractului comercial de transport de mărfuri. *Academia română*. 497-504
- PORTIK Imre
 2003 A román Nemzeti Korrupcióellenes Ügyészség. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny* 1 évf., 1. sz. 35-41.
- SIPOS István
 1999 Notă la dec. nr. 214/COM/1999 a C. Ap. Constanţa, s. Com. *Studia Universitatis Babeş-Bolyai. Seria Iurisprudentia*, 45, nr. 2. 57-64.
- 2000 Tendinţe europene în dreptul român al transporturilor. In: *Drept, economie, societate civilă, educaţie-perspective pentru mileniul III*. Cluj-Napoca, Risoprint
- 2001 Reflecţii asupra autonomiei Dreptului Transporturilor. *Acta Universitatis Bogdan Vodă- Pro Iure*, nr. 1.68-73.
- 2002 Probleme actuale ale calificării întreprinderilor de transport ca fapte de comerţ. *Dezvoltare şi performanţe universitare prin cercetare la început de mileniu*. Cluj-Napoca, Risoprint.1
- 2003a Despre o problemă procedurală din domeniul transporturilor de mărfuri. *Studii şi cercetări din domeniul ştiinţelor umane, Academia Română, Cluj, Argonaut*
- 2003b Destinatarul-terţ sau parte a contractului de transport de mărfuri? *Probleme actuale ale Cercetării economice, juridice, politice şi sportive*, Cluj-Napoca, Risoprint
- 2003d A kereskedelmi jog Románia jogrendszerében. *Acta Facultatis Juridicae Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eotvos nominate*.
- 2003e A Kereskedelmi Törvénykönyv időszerűségéről. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny*. 1. évf., 1.szám, 41-45.
- SIPOS István-DEÁK Attila
 2003 Serviciile de expediţie, ca fapte de comerţ obiective. *Revista română de drept al afacerilor*, nr. 7-8. 81-87.
- SIPOS István-SIPOS Dóra
 2003 Dreptul transporturilor român în perspectiva aderării la UE. In: *Acta Facultatis Politico-Juridicae Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eotvos nominatae*.
- SIPOS Dóra
 2003 A fuvarjog néhány aktuális kérdéséről, az 1999. évi montreali egyezmény fényében. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny*. 1. évf., 1.szám. 57-61.

- LUPAN Ernest, SZTRANYICZKI Szilárd
1998 Cu privire la regimul juridic al terenurilor aferente casei de locuit, anexelor gospodărești, curții și grădinii în fostele zone cooperativizate, *Analele Universității din Oradea, Seria Drept, Anul VI, 1998, pag. 35-39;*
- SZTRANYICZKI Szilárd
2003a Az ingatlan-nyilvántartás közhitelességének megerősítéséért. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny. 1. évf., 1. sz.45-53.*
2003b A földtulajdonjogi igazolványok jogi jellegéről. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny. 1. évf.,2. szám. 27-31.*
2003c Considerații cu privire la scoaterea terenurilor din circuitul agricol și intabulările în cartea funciară, *Dreptul nr. 1/2003, pag.;*
2000a Regulament privind procedura de constituire, atribuțiile și funcționarea comisiilor pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, a modelului și modulului de atribuire a titlurilor de proprietate, precum și punerea în posesie a proprietarilor – H.G. nr. 180/2000, traducere în limba maghiară, S.C. Gazda Editura Cluj;
2000b Reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și silvice, *Krónika, 28. 02. 2000, pag. 9;*
2000c Comentarii la legea privind reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și silvice, *Szabadság, 28. 01. 2000, pag. 6;*
2000d Cu ce se ocupă oficiul de cadastru agricol și organizarea teritoriului agricol din Cluj? *Erdélyi Gazda, nr. 11/2000, pag. 13;*
2000e Despre legea arendării nr. 16/1994. *Erdélyi Gazda, nr. 5/2000, pag. 9;*
2000f Prima verba. *Erdélyi Gazda, nr. 4/2000, pag.*
- VALLASEK Magdolna Márta
2005a „Gondolatok a román munkatörvénykönyv módosítási tervezetéről”, *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny 1/2005*
2005b „A szövetkezetek jogi szabályozása és helye a társadalombiztosításban 1990-től napjainkig” in *Rodosz Tanulmányok – 2004, Kriterion, Kolozsvár, 2005.*
- 2004a „A román nyugdíjrendszer jogi keretei”, *Doktoranduszok Fóruma (2004) kötet*
2004b „Az öregségi nyugdíj kérdése a hatályos társadalombiztosítási jogban és helye a román nyugdíjrendszerben”, *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny 2/2004*
2004c „Az 1918 évi egyesülést követő jogegyesítési folyamat kérdése Romániában”, *Magyar Kisebbség 1-2/2004*
2004d „Elméleti és gyakorlati problémák az új román munkatörvénykönyv kapcsán”, *Magyar Jog 5/2004*
2004e „Az anyák védelmének társadalombiztosítási eszközei”, *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny 1/2004*
2004f „A helyi tanács”, in *Rodosz Tanulmányok – 2004, Kriterion, Kolozsvár, 2005*
2004g „Családvédelem, gyermek, munkajog”, *Korunk 3/2004*
2003a „Gondolatok az erdélyi szövetkezeti jogról”, *Romániai Magyar Évkönyv 2003b, Marineasa Könyvkiadó, Temesvár*
2003c „A szövetkezeti jog története és fejlődése Erdélyben”, *Közgazdász Fórum 6/2003*
2003d „Tanulmányok Dr. Domé Mária egyetemi tanár 70. születésnapjára”, *recenzió, Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny 2/2003*
2003e „A svéd modell a társadalombiztosítási jogban”, in *Rodosz Tanulmányok – 2002, Kriterion, Kolozsvár*
2003e „Nem lesz munkakönyv”, *Krónika, 2003 febr. 24*
2003f „A szerzői jog”, *Krónika, 2003 jan. 29*
1999a „A 118/1990 számú törvényerejű rendelet értelmezése és alkalmazása közti különbségek néhány erdélyi megyében, különös tekintettel Kolozs megyére”, *Magyar Kisebbség 1/1999.*
1999b „Pál apostol a római polgár”, *esettanulmány az állampolgári jogok szabályozásáról a római jogban. Génusz 4/1999.*
- VARGA Attila
1995 Az önkormányzati együttműködés és társulás lehetőségei. In *Valóság és lehetőség. Tanulmányok az önkormányzatokról Kolozsvár*

- 1995 Európa és a Balkán között. In Sokszemközt, Emigráns és otthon élő erdélyi magyarok dialógusa. Erdélyi Könyv Egylet, Stockholm 211-215.
- 1996a Nemzeti kisebbségek az emberi jogok és a belső önrendelkezés között. *Magyar Kisebbség*. 3.
- 1996b A kisebbségi törvények helye és szerepe a nemzetiségi kérdés rendezésében. *Magyar Kisebbség* 4.
- 1999 Néhány észrevétel a kettős állampolgárság vitájához. *Magyar Kisebbség*. 2-3.
- 2000 Állam és egyház viszonyrendszerének elemzése. *Magyar Kisebbség*. 4.
- 2001 Kisebbségek Európája – átmenet a konfliktusok századából a megbékélés századába In Kis nemzetek és nemzetiségek a harmadik évezred Európájában Kőlcsey Kör Kiadó Szatmár EMKE Kolozsvár, 126-132.
- 2002a A román Alkotmány módosításának időszerűsége (elvi szempontok, javaslatok, észrevételek). *Magyar Kisebbség*. 2.
- 2002b Nulla pax sine iustitia. Kisebbségjogi írások. Kolozsvár, Kalota.
- 2002c Jogalkotási szempontok és politikai kifogások: magyar-román véleménykülönbségek a kedvezménytörvénnyel kapcsolatban. In Státustörvény, Előzmények és következmények. Közép-Európai Könyvek, Teleki László Alapítvány, Budapest. 70-89.
- 2002d Állam és egyház viszonyrendszerének elemzése In Kisebbségi alternatívák. Kisebbségi kérdések megjelenítése a Magyar Kisebbség-ben (1995-2000) T3 Kiadó, Sepsiszentgyörgy. 156-170.
- 2003a Az alkotmány felülvizsgálatának folyamata. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny* 1 évf., 1. sz. 5-17.
- 2003b Alkotmányjogi és államszervezési alapismeretek. Kolozsvár, Scientia
- 2003c Constituționalizarea dreptului *Revista Transilvană de Științe Administrative* 1.
- 2004a Nyelvi jogok szabályozása. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny* 2 évf., 1. sz. 37-43.
- 2004b A tulajdonhoz való jog alkotmányos szabályozása Romániában. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny* 2 évf., 2. sz. 61-67.
- 2005 Kisebbségi jogok rendszere és a kulturális autonómia a nemzeti kisebbségek jogállásáról szóló törvénytervezetben. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny* 2 évf., 2. sz. 33-41.
- é. n. Reglementarea constituțională a bisericilor din România începând cu 1918, *Alteră*. 115-124
- TIBÁD Tekla
- 2004 A jóhiszeműség szerepe az ingatlanoknak nem tulajdonostól való tulajdonszerzésben. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny* 2.évf., 1. sz. 67-79.
- TIBORI SZABÓ Kinga
- 2005a A népek önrendelkezésének belső formája: egyéni szabadság vagy jog az autonómiához?, *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny*, 3.évf, 5. sz.
- 2005b Dreptul la autoapărare anticipativă în dreptul internațional, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai-Jurisprudentia*, 2.sz.
- VERESS Emőd
- 2005a (megjelenése: 2005 december) Román gazdasági jog. Egyetemi Könyvkiadó, Kolozsvár
- 2005b Román kereskedelmi jog. Alapismeretek. Közgazdaságtudományi Kar, BBTE, Kolozsvár
- 2005c Les cadres de droit constitutionnel de la législation gouvernementale en Roumanie [A kormányzati jogalkotás alkotmányjogi keretei Romániában] In: „Adamante Notare”. Essays in honour of Professor Antal Ádám on the occasion of his 75th birthday, *Studia Iuridica Auctoritate Universitatis Pécs Publicata*, Pécs, 2005, p. 219-239.
- 2005d Alkotmánymódosítás és az államszervezet viszonyrendszerei. In: Társadalom- és Humántudományok, RODOSZ Tanulmányok 2004, Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár, 2005, p. 283-294.
- 2005e Procedura întoarcerii legii reglementată de art. 75 din Constituția României [A román alkotmány 75. cikke által szabályozott törvényvisszaküldési eljárás]. In: *Dreptul*, nr. 3/2005, p. 86-98.
- 2005f Románia kormányzati rendszeréről: az államfő helye az államszervezetben. In: PhD Tanulmányok. PTE-ÁJK Doktori Iskolája, Pécs, 2005, p. 485-513.

- 2005g A szemprezidenciális kormányzati rendszer: a román alkotmányos szabályozás tanulságai. In: *Collega*, 2005. április, IX. évfolyam 2. szám, p. 26-35.
- 2005h Nyelvi jogok a román közigazgatásban: eredmények és problémák. In: *Nyelvi jogi környezet és nyelvhasználat, Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége Kiadó, Kolozsvár*, 2005, p. 126-134.
- 2004a Román kereskedelmi jog. Bevezetés. Egyetemi Könyvkiadó, Kolozsvár,
- 2004b A magyar nyelvű jogi oktatás Romániában. In: *Európai Jog*, január, 2004, IV. évf. 1. szám, p. 45-47.
- 2004c A kormány ellenőrzése és a kormányzati hatalom korlátozása, Magyarországon és Romániában. In: *PhD tanulmányok, PTE – ÁJK Doktori Iskolája, Pécs*, 2004, p. 415-487.
- 2004d Az alkotmánymódosítás céljai és eredményei Romániában. *Jura*, 2004/1, p. 79-93.
- 2004e A kormány közjogi pozíciója Romániában, különös tekintettel a kormányra a jogalkotásban betöltött szerepére. *Magyar Közigazgatás*, 2004. június, LIV. évfolyam 6. szám, p. 369-376.
- 2004f State organization and interauthority relations in the revised Romanian Constitution [Államszervezet és hatóságok közötti viszonyok a módosított román alkotmányban]. In: *Közjogi intézmények a XXI. században*, szerk. Ádám Antal, Pécs, 2004, p. 355-370.
- 2004g A törvényhozási eljárás reformja Romániában. *Magyar Jog*, 2004. szeptember, ötvenegyedik évfolyam, 9. szám, p. 545-554.
- 2004 A bírói hatalom reformja Romániában. *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny*, 2004/2-4 (5-7.), p. 15-31.
- 2004h A kormányzat ellenőrzése és a kormányzati hatalom korlátozása Magyarországon és Romániában (1. rész). In: *Magyar Kisebbség*, 2004/3, p. 283-320.
- 2003a Regionális politika és területfejlesztés Romániában (társszerző: Horváth Réka). In: *Magyar Kisebbség*, 2003/1, p. 3-31.
- 2003b Reconstituirea dreptului de proprietate a comunităților minoritare [A kisebbségi közösségek tulajdonjogának rendezése]. In: *Altera*, 20-21/2003, p. 193-226.
- 2003c A prefektus és a prefektúra intézménye. In: *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny*, 2003/1 (január-június), p. 29-34.
- 2003d A regionális fejlesztés aktuális problémái. In: *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny*, 2003/2 (július-december), p. 19-25.
- 2003e Kommentár a Legfelsőbb Ítéletábrá IV/2003.06.23 döntéséhez. In: *Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny*, 2003/2 (-július-december), p. 43-45.
- 2003f Local governments and national minorities in Romania [Helyi önkormányzatok és nemzeti kisebbségek Romániában]. In: *Accent*, No. 2 December 2003, p. 8-15.
- 2003g Alkotmánymódosítás után. In: *Magyar Kisebbség*, 2003/4, p. 267-294.
- 2003h Bazele constituționale ale integrării europene [Az európai integráció alkotmányos alapjai] (társszerző: Fábíán Gyula). In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai – Iurisprudentia*, 2/2003, anul XLVIII, p. 85-95.
- 2003i Átalakul a prefektusi tisztség. In: *Közgazdaság-, Jog- és Társadalomtudomány, RODOSZ Tanulmányok*, 2003/IV, Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár, 2003, p. 97-117.
- 2002a A helyi közigazgatási törvény. Kommentár a gyakorlat számára. Kolozsvár, RMDSZ
- 2002b Az 1950-es néptanácsi képviselőválasztás mechanizmusa. In: *Areopolis. Történelmi és társadalomtudományi tanulmányok, Székelyudvarhely, Litera*, p. 195-203.
- 2002c Észrevételek a törvényerejű kormányrendeletek romániai gyakorlatáról. In: *Magyar Kisebbség*, 2002/1, p. 227-241.
- 2002d Alkotmányreform Romániában – közjog és politika. In: *Korunk*, 2002/6, p. 92-102.
- 2002e Az 1991-es román alkotmány reformja. In: *Magyar Kisebbség*, 2002/2, p. 51-71.
- 2002f Végrehajtás-döntéshozás viszonya a helyi közigazgatásban. Miért beteg Romániában a helyi közigazgatás?. In: *Magyar Kisebbség*, 2002/3, p. 231-236.
- 2002g A prefektusi tisztség az önkormányzati rendszerben és az alkotmánybírói gyakorlatban. In: *Magyar Kisebbség*, 2002/4, p. 278-290.

- 2001a Considerații privind controlul constituționalității ordonanțelor guvernamentale [Észrevételek a kormányrendeletek alkotmányosságának ellenőrzéséről] In: *Fiat Justitia*, 2001/1-2 (megjelenés időpontja: 2002 december), p. 77-92.
- 2001b Az 1948-as román alkotmány. In: *Areopolis. Történelmi és társadalomtudományi tanulmányok*, Székelyudvarhely, Litera, 2001, p. 168-175.
- 2001c Nemzeti kisebbségek anyanyelv-használata néhány európai ország köz-igazgatásában. In: *Korunk*, 2001/10, p. 90-96.
- 2001d Alkotmánymódosítás Romániában. In: *Pro Minoritate*, 2001/ősz, p. 66-79.
- 2001e A román Alkotmánybíróság szervezete és hatásköre. In: *Jura*, 2001/2, p. 130-138.
- 2000a A román parlament szerkezete. In: *Magyar Kisebbség*, 2000/1, p. 289-298.
- 2000b A román Alkotmánybíróság hatásköre. In: *Magyar Kisebbség*, 2000/3, p. 341-351.

Függelék

Az 1999–2004 között megrendezett Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia Állam- és Jogtudományi Szakosztályában bemutatott dolgozatok¹²

1999, 2. konferencia

- Bálint Csaba (GBE, JK, Jog, I), Katona Hajna (-GBE, JK, Jog, I): *A közadózás szükségessége*.
 Témavezető: dr. Anca Foriș
- Demeter Attila (BBTE, JK, Jog, II): *Az Ombdusman intézménye – Összehasonlítás a román Avocatul Poporului és spanyol Defensor del Pueblo között*.
- Felméri Cecília (BBTE, JK, Jog, III): *A nyilvánosságra hozás joga és a nyilvánosságra hozott műből való hasznélvzás joga*.
- Géczi Levente Sándor (BBTE, JK, Jog, II): *Az Európai Unió intézményinek jogi kodifikációja*.
- Veress Emőd (DCKE, JK, II): *A román parlament működési problémái*. Témavezető: dr. Tudor Drăganu, dr. Ion Deleanu

2000, 3. konferencia

- Bálint Csaba (GBE, JK, II): *A büntetés, illetve a fegyelmezés módszere a munkajogban*.
- Bódi Tamás (BBTE, JK, Jog, II): *Az államelnök büntetőjogi felelősségének alkotmányjogi alapjai*.
- Bogdán Andrea (BBTE, JK, Jog, IV): *A Nemzeti Kisebbségvédelmi Keretegyezmény alkalmazásának jogi vetületei*.
- Burián Hunor (BBTE, JK, Jog, IV): *A román ortodox egyház és a jogállam*.
- Demeter Attila (BBTE, JK, Jog, II), Mádry Zoltán (BBTE, JK, Jog, II): *Hová álljanak a belgák?*
- Felméri Cecília (BBTE, JK, Jog, IV): *A reklám és a tisztességtelen verseny*.
- Jakab Dénes Barna (BBTE, TFK, Filozófia, posztgraduális): *Az 1991-es 69. számú törvény autonómiafogalma*.
- Madarász Kinga (BBTE, JK, Jog, III), Menyhárt Gabriella (BBTE, JK, Jog, III): *A szólásszabadság és jogi keretei*.
- Molnár Ákos (BBTE, JK, Jog, III): *A jogos védelem s személy jogai és a közérdek ellen irányuló támadás esetén*.
- Székely Adél Csilla (BBTE, KgK, n. a., III): *Szoftverek, internet, elektronikus kereskedelem – jogi szemmel*. Témavezető: Csapó Ida
- Veress Emőd (DCKE, JK, III): *A Román Alkotmánybíróság feladatai*.

2001, 4. konferencia

- Bálint Csaba (GBE, JK, Jog, III, látogatás nélküli): *Adócsalás vagy a adóoptimalizálás? Határvonalak a kettő között*. Témavezető: dr. Anca Foriș
- Beke Enikő (BBTE, KgK, Külkereskedelem, III): *Számviteli és műszaki szakértői vizsgálat, valamint műszaki bírói szemle és az ezen kívüli tevékenység szervezése*. Témavezető: Chiș Alexandru
- Bölonyi Barna Benedek (BBTE, JK, Jog, II): *A romániai Alkotmánybíróság hatáskörei*. Témavezető: dr. Sipos István
- Demeter Attila (BBTE, JK, Jog, III): *A 2000/138-as sürgősségi kormányrendelet alkalmazásának egyes problémái*.

¹² Forrás: a Reál- és humántudományi ETDK Koordinátorcsoportja, 2005.

Fekete Emőke (BBTE, JK, Jog, IV): *Kisebbségi oktatás a nemzetközi és a romániai jogi előírások tükrében.*

Geréb Emőke (BBTE, JK, Jog, II), Tófalvi Márta (BBTE, JK, Jog, II): *A megszüntető elévülés és az elévülési határidő.*

Katona Hajnal (GBE, JK, Jog, III, látogatás nélküli), Bálint Csaba (GBE, JK, Jog, III, látogatás nélküli): *Az egyszerű könyvvitel kisvállalkozásoknál.*

Vámos Tibor (BBTE, JK, Jog, II): *A házastársak közötti hallgatólagos felhatalmazás néhány kérdéséről.* Témavezető: dr. Sipos István

2002, 5. konferencia

Bálint Csaba (GBE, JK, Jog, III, látogatás nélküli), dr. Vajna Imre (tudományos kutató a GBE, JK, Alkalmazott jogtudományok tanszéken): *A szerv és szövetátültetés jogi vonatkozásai. A 1998/2-es törvény kritikus szemlélete.*

Balló Otilia (TNyE, JK, Jog, III), Balogh Krisztina (TNyE, JK, Jog, III): *Az Európai Emberi Jogi Bíróság hatáskörei és perrendtartása.* Témavezető: Lajos Imre

Bartha Ferenc Alpár (BBTE, JK, Jog, III): *Közigazgatási rendszerek Erdélyben (1850–1968).*

Czika Tihamér (BBTE, JK, Jog, III): *Új helyhatósági törvényünk európai viszonylatai.* Témavezető: dr. Fábián Gyula

Farkas Levente (DCKE, JK, Jog, II): *Az 1991-es román alkotmány módosítása....*

Témavezető: dr. Ion Deleanu

Gál Sándor (BBTE, JK, Jog, IV): *Az ártatlanság vélelme.*

Geréb Emőke (BBTE, JK, Jog, III): *Jogos önvédelem vagy szükséghelyzet?.*

Témavezető: dr. Sipos István

Huszi-Orbán Krisztina (BBTE, JK, Jog, IV), Szentgyörgyi Zsombor (BBTE, JK, Jog, IV): *Regionalizmus a belga modell tükrében.*

Témavezető: dr. Fábián Gyula

Pantilimon Rikhard Árpád (BBTE, JK, Jog, I): *A magyar Szent Korona és a koronázás helyzete a történelmi Magyarországon és napjainkban.* Témavezető: dr. Sipos István

Péter Antal Levente (BBTE, JK, Jog, III): *A polgári és a büntetőjogi felelősség személyes vagy tárgylagos jellege.* Témavezető: dr. Sipos István

Szabó Orsolya (BBTE, JK, Jog, IV): *Vallási és hagyományos jogrendszerek.* Témavezető: dr. Fábián Gyula

2003, 6. konferencia

Bartha Zsuzsánna (BBTE, JK, Jog, IV): *Állampolgári részvétel a környezetvédelmi jog döntéshozatalban Közép-Kelet-Európa államaiban.* Témavezető: dr. Sipos István

Fekete Emőke (BBTE, JK, Jog, mesteri): *Az elektronikus szerződéskötés feltételei.*

Témavezető: dr. Sipos István

Fodor István-Zsolt (BBTE, JK, Jog, IV): *Zsidótörvények Magyarországon. Az első lépések a holokauszt felé vezető úton.*

Témavezető: dr. Sipos István

Fülöp Károly (BBTE, JK, Jog, III): *Kisebbségi nyelvi jogok Közép-Kelet-Európában (-különös tekintettel a magyarajkú kisebbségekre).* Témavezető: dr. Fábián Gyula

Kokoly Zsolt (BBTE, JK, Jog, IV): *A szállítási szerződés címzettjének jogi helyzete.*

Témavezető: dr. Sipos István

Szikszai Tamás (BBTE, JK, Jog, I): *A székely erdőalapok jogos kézbe való visszakerülése, avagy a földtörvény alkalmazása Hargita megyében.* Témavezető: dr. Sipos István, Szikszai Béla

Tibád Tekla Sylvia (BBTE, JK, Jog, IV): *A jóhiszeműség szerepe az ingatlanoknak nem tulajdonostól való tulajdonszerzésében.*

Témavezető: Tanka Attila

2004, 7. konferencia

Dobri Réka (BBTE, JK, Jog, IV): *A strasbourggi bírósághoz benyújtott egyéni kérelmek elfogadhatóságának feltételei a tizennegyedik jegyzőkönyv ez irányú módosításai tükrében.* Témavezető: dr. Kardos Gábor

Fazakas Szilárd (BBTE, SzSzMK, Szociológia, IV. Beadta, de nem mutatta be dolgozatát): *Önkéntesek az RMDSZ kampányában.*

Témavezető: dr. Horváth Réka

Kokoly Zsolt (BBTE, JK, Közösségi jog, mesteri): *A közbirtokkal kapcsolatos vitatott kérdések.* Témavezető: Veress Emőd

Tibád Tekla Sylvia (BBTE, JK, Európai jog, IV): *A tisztességtelen szerződési kikötések szerződéselméleti háttere és szabályozása.* Témavezető: Tanka Attila

Rövidítések jegyzéke

- BBTE – Babeş-Bolyai Tudományegyetem
DCKE – Dimitrie Cantemir Keresztény
Egyetem
GBE – George Bariţiu Egyetem Brassó
JK – Jogtudományi Kar
KgK – Közgazdasági Kar
SzSzMK – Szociológia és Szociálismunkás-
képző Kar
TFK – Történelem és Filozófia Kar
TnyE – Temesvári Nyugati Egyetem

